



世

2 / 14



**ALF**

VYSOKÁ ŠKOLA  
VÝTVARNÝCH UMENÍ  
ACADEMY OF FINE ARTS  
AND DESIGN

**TYPOSET**  
SIMPLY BRILLIANT PRINT

2/14

/Ateliér / Laboratórium / Fotografia /  
Participatívny časopis študentov Katedry fotografie a nových médií  
Vysoká škola výtvarných umení Bratislava

Druhé číslo, december 2014

Náklad 30 kusov, 52 strán

Tlač: TYPOSET s. r. o.

Grafická úprava a zalomenie: Diana Cencer Garafová

Zostavili: Marko Horban, Ľubo Stacho a Lenka Lukačovičová

Redakčný okruh: študenti Ateliéru LABORATÓRIUM fotografie

Textová korektúra: Lenka Lukačovičová, Monika Stacho

Fotografia na obálke: Sken z akcie Pridaj ruku 7. 11. 2014

ISBN 978-80-89259-83-0





## Intro

Takmer po dvoch netrpezlivých rokoch sa opäť otvorili dvere tréningového centra kreativity a sústredení našej školy v Kremnici. Rekonštrukcia priniesla nielen nové podlahy, fasády a sociálne inštrumenty, ale aj peknú technickú výzbroj, ktorá posunie možnosti a snaženie frekventantov k profesionálnejším výkonom. Aj my sme využili túto znovuzrodenú príležitosť, aby sme pokračovali v našom ambicióznom pláne robiť tvorivé dielne a ziny so spriaznenými školami, ktoré sa programovo zaoberajú fotografickým médium.



V tomto prípade sme oslovili študentov a pedagógov Akadémie umení v Banskej Bystrici, konkrétne študentov z Katedry intermédií a digitálnych médií. Ako hosťujúci pedagóg a lektor v jednej osobe sa nám predstavil Ján Adamove, ktorý na tejto katedre pôsobí ako pedagóg a odborný asistent.

Zostava našej jednotky nebola tentokrát podrobená tak prísnemu výberu ako to býva na iných dielnach, organizovaných ateliérom. Počtom a súčtom pedagógov a študentov nás však bolo takmer 16. Veliacu a organizačnú skupinu, ktorá pozostávala z profesora Ľuba Stacha a mojej maličkosti, doplnila doktorandka Lenka Lukačovičová na našej strane a doktorand Lukáš Matejka na strane Banskobystrického spektra. Dohodli sme sa na troch zadaniach, ktoré boli postavené na odlišných princípoch, pričom mali študenti reagovať na všetky, bez ohľadu na to či majú skúsenosť s konkrétnym lektorom zadania alebo iba chuť či povinnosť reagovať.

1. Ján Adamove – **Pamäť (video sekvencia)**
2. Lenka Lukačovičová – **Akcia (fotozáznam akcie, reinterpretácia akcie)**
3. Marko Horban – **Mimikry (video performance)**

Prvý večer nám prišiel ochotne a s nadšením odprezentovať svoje autorské a kunsthistorické skúsenosti Michal Murin, ktorý okrem toho, že vedie ateliér Digitálne médiá na Akadémii umení v Banskej Bystrici, aj obdivuhodne spravuje archív a reprezentáciu slovenského muzikológa a umelca Milana Adamčiaka. Bolo to aj preto, že sme mali v pláne pána Adamčiaka v priľahlej obci Banská Belá navštíviť a zaznamenať, kde prežíva, zdržiava sa a netrpezlivo očakáva nájazdy kunst-turizmu.

Autorské prednášky a prezentácie sme absolvovali takmer každý večer, nakoľko bolo čo ukázať nielen na strane pedagógov, ale aj v portfóliu študentov, čo bolo nesmierne prínosné a objavné pre všetkých zúčastnených.

Výsledky a výstupy tvorivých snažení a zámerov našich a pozvaných študentov tejto dielne sme sa po dohode rozhodli zverejniť na stránkach a v DVD prílohe tohoto druhého čísla ALF-u. Je to hlavne aj preto, že charakter a filozofia časopisu sleduje a podporuje účasť spriaznených škôl fotografického zamerania. Rozšírenie tejto spolupráce o spoločné aktivity aj na poli pobyto-vých tvorivých sústredení dodáva tejto spolupráci ďalší rozmer a my veríme, že takéto spojenia majú zmysel.

Účasť na dielni ja osobne hodnotím ako primeraný test nielen pre študentov nižších ročníkov, ktorí sa oboznamujú s fungovaním a filozofiou ateliéru, ale aj pre samotného pedagóga je prínosom pozorovať interaktivitu a sociálny status študenta mimo teritória školy. Paralelne s týmto pozorovaním bolo zaujímavé sledovať aj aktivitu účastníkov pozvanej strany, pre ktorých to bolo, verím, rovnako motivujúce ako poučné.

Táto dielňa prebehla v podstate bez problémov, nebyť vzrušujúceho večera spojeného s preventívnym výjazdom pohotovostnej zdravotnej služby a vytrvalo upršaného jesenného počasia, akoby sme tam boli iba jeden deň. Ale to je iba lživá hra našej pamäte, ktorá je našťastie selektívna a udrží si iba veci, na ktoré sa oplatí nezabúdať.



*Text: Marko Horban,  
asistent ateliéru ALF, VŠVU Bratislava*

*Foto: Lenka Lukačovičová,  
1. ročník doktorandského štúdia, ALF*

## Denník z Kremnice

S Ondrom sme si okrem povinnej špičkovej fotografickej výbavy, tzn. plnoautomatické kompaktné fotoaparáty, vzali aj dvojkoľesové manuálne mašiny - bicykle. Idea bola jasná. Bola natoľko silná a intenzívna, že ani tú hodinu a pol dlhé meškanie vlaku (ostatní členovia ateliéru so strachom v očiach o svoj holý život, ale o to pohodlnejšie, trávili čas na ceste v aute) do upršanej cieľovej stanice Kremnica, nám našu predstavu o ideálnej bajkovačke, kedy už budeme mať umenia vyše náš limit, neprekazilo. Úvodné dva, či tri dni počasie podľa nášho športového konceptu nevychádzalo, zato doprialo všetkým zúčastneným tvorivo-hutno-analytickú trojdňovú chvíľu pre naše budúce umelecké „mastrpísi“.

Posledné slovo: bolo dzivo.

A pripájam fotoreport:

1. ŽSR, kúpiš dva lístky, v tej istej pokladni, s tým istým zadaním. Z bodu A (Bratislava) do bodu B (Kremnica). Cena jedného cestovného lístka je 5,10 EUR, cena druhého 5,54 EUR.
2. Hrali sme Double (hra určená pre deti od 5 – 12 r.), a chrúmali chrumky.
3. Fotil som už po ceste, s bleskom.
4. Niekoľkonásobný zoom. Podexponované, ale atmosferické. A možno črtajúci sa sociologický fotografický cyklus. Pohľad do súkromia iných.
5. Efektné. Dynamika, pohyb.
6. Trocha abstrakcie. Nechávam divákovi priestor pre vlastnú interpretáciu.
7. Prestupná stanica Zvolen.

Fotoreport cyklo:

8. Panoramatický záber, pohľad na Banskú Bystricu.
9. Panoramatický záber. Pohľad z Kalvárie na Kremnicu.
10. Autorské selfie.

Text a foto: Viktor Šelesták,  
4. ročník bakalárskeho štúdia, ALF



8.



9.



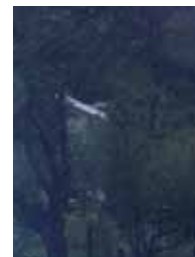
1.



2.



3.



4.



5.



6.



7.



10.



## 1. Pamäť (video sekvencia)



Počas workshopu bol prúd potoku v Kremnici výnimočne silný, spomenul som si na fotografiu.

*Autor: Ivan Kalev, 4. ročník bakalárskeho štúdia, ALF*



*Autor: Soňa Zemanová,  
3. ročník Ateliér nových médií, Fakulta umení, TU Košice*

*Autor: Andrej Žabkay,  
4. ročník bakalárskeho štúdia  
VŠVU Bratislava, ALF*





2. Akcia (fotozáznam akcie, reinterpretácia akcie)

Cieľom fotografického zadania bolo vytvorenie akcie pre fotografiu. Akcia mohla byť protestom, oznámením, tichou revolúciou, či vtipom.

Môj fotozáznam z udalosti bolo voľné pokračovanie príbehu moslimskej ženy a rasistického pohľadu ľudí z Kremnice na inú náboženskú kultúru. Oblečený som mala nepredstieraný odev z Egypta a sledovala som expresívne, veľmi nepríjemné reakcie ľudí.

Autor: Lea Kálazi, 2. ročník bakalárskeho štúdia, ALF



Počas workshopu v Kremnici som postrehla neustále opakujúce sa otázky týkajúce sa vzťahu mojich rozídených spolužiakov. Vzhľadom k tomu som sa rozhodla, že spravím performance, prostredníctvom ktorého som verejne ozrejnila situáciu medzi Jakobom a Leou.

Autor: Betty Frajková, 2. ročník bakalárskeho štúdia, ALF



16. 9. 2014 som sa poobliekal, do vrečka som si vzal zubnú kefku a zaklopal na prvé dvere úplne neznámeho domu s prosbou, či si môžem u nich vyčistiť zuby. Bez problému mi poskytli zubnú pastu a umyvadlo. :)

Autor: Jakub Šuvada, 2. ročník bakalárskeho štúdia, ALF



Vypijem kolu v Coca Cola tričku vo výklenku

Autor: Ondrej Urban, 1. ročník magisterského štúdia, ALF



„Darujem srdce žene, ktorá ma bude ľúbiť.“

Autor: Viktor Šelesták, 4. ročník bakalárskeho štúdia, ALF



1. Náčelník Banánovej republiky  
2. Totem

Autor: Andrej Žabkay, 4. ročník bakalárskeho štúdia, ALF

### 3. Mimikry (video performance)

Zadaním bolo objaviť miesto alebo situáciu, v ktorej by sa dalo splynúť na formálnej alebo aj sociálnej úrovni. Performance bol zdokumentovaný na statický video záznam



Autor videa: Ivan Kalev, 4. ročník bakalárskeho štúdia, ALF



Foto: Marko Horban, asistent v ateliéri ALF, VŠVU Bratislava



Foto: Jakub Šuvada, 2. ročník bakalárskeho štúdia, ALF, VŠVU Bratislava



Foto: Lea Kálazi, 2. ročník bakalárskeho štúdia, ALF, VŠVU Bratislava

Alžbeta Frajková, 2. ročník bakalárskeho štúdia, ALF, VŠVU Bratislava

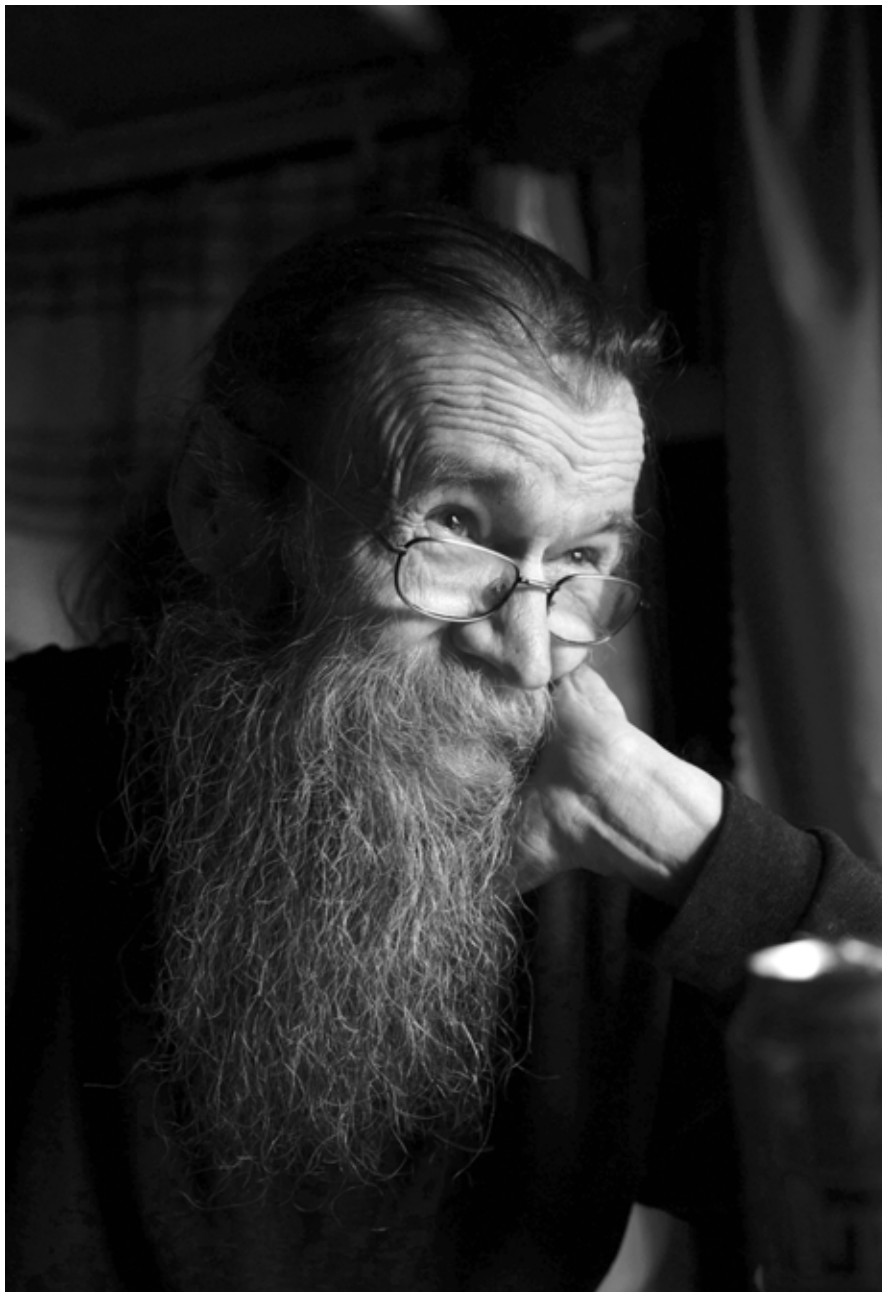
Soňa Zemanová, 3. ročník Ateliér nových médií, Fakulta umení, TU Košice



Foto: Ondrej Urban  
1. ročník magisterského štúdia, ALF

## Milan Adamčiak / Slovenský John Cage?

Tvorbu Milana Adamčiaka poznáme/ poznáte najmä vďaka experimentálnej poézii, či hudobným kreáciám. Iní zase možno z rádia Devín, či tohtoročného festivalu Pohoda, kde tak typicky adamčiakovsky vyhlásil, že nepotrebuje mikrofón a kto ho chce počuť, má prísť bližšie. Nesmieme však zabúdať, že ide o človeka, ktorý sa zúčastnil niekoľkých happenin- gov a akcií Alexa Mlynarčíka, Jany Želibskej, či Júliusa Kollera.



Ďalšia možnosť, kde ste sa s Adamčiakom mali možnosť stretnúť, bol rok 2012, a to na jeho výstave EX-PO v Gandy galérii. Ale ak ste sa s ním ešte nestretli, môžete ho vidieť minimálne v dokumente Arnolda Kojnoka Muzikológ a tvorca, ktorý bol o ňom natočený. Najspoľahlivejšie však bude, ak vycestujete do Banskej Štiavnice, konkrétnejšie do dediny Banská Belá. A tam v malom domčeku na konci, či začiatku dediny nájdete Milana Adamčiaka. Na dverách domčeku možno bude napísané „Som doma a spím!“, alebo „návštevy prijímam len oknom!“, ale ani to vás nemôže odradiť od stretnutia s takouto „celebritou“ (?). (pozn. Pojem celebrita si dovoľím používať, lebo vychádzam zo slov Miňa, ktorý nám porozprával, že prv ho v dedine nik nepoznal, no časom ako o ňom natáčali film, prípadne ho videli v televízii hrať na plechovke, či bandaske, ho takto pomenúvajú.)

To, že jeho tvorbu tak dobre nepoznáme, je čiastočne spôsobené tým, že doteraz nebola spracovaná odborná publikácia, venujúca sa širokospektrálnemu zameraniu jeho práce. Najobširnejšie a najvýstižnejšie sa však zaoberá jeho tvorbu Michal Murin a Jozef Cseres, ktorí patria do Adamčiakovho blízkeho okolia; ale aj niekoľko súhrnných katalógov zaoberajúcich sa akčným, či „netradičným umením“ (zborníky Šesťdesiate od Ivana Jančára a Akčné umenie 1965 – 1989 od Zory Rusinovej).

A prečo by sme/ste ho mali poznať? Adamčiak by povedal, že „preto!“. Preto, lebo v jeho dielach môžeme nachádzať, hľadať vplyvy experimentálnej poézie, happeningu, hnutia Fluxus, či osobnej návštevy s Johnom Cageom na festivale v Perugii, ale aj v Bratislave, kde Adamčiak predstavil Cagea v Redute. Ide o mnohotvárneho autora, ktorý prekračoval hranice viacerých

druhov umenia, ale aj pedagóga a muzikológa. Ďalším faktom je rad nespočetných akcií, z rokov 1968 – 1969, na ktorých sa zúčastnil. Sú to najmä Vodná hudba, Festival snehu, Gaudium et Pax, Koledy, Deň radosti a ďalšie. Okrem spomenutých faktov jeho dielo a prínos nachádzam hlavne v progresívnom myslení vybočujúcom zo zaužívaných tradícií.

Skonštatujem ešte, že tiež ide o veľmi zaujímavú osobnosť, a prečo? NEVIEM. Tak, ako to povedal Adamčiak vo svojej prvej básni. Bodka.

*Text: Lenka Lukačovičová,  
1. ročník doktorandského štúdia, ALF*

*Foto: Alžbeta Frajková,  
2. ročník bakalárskeho štúdia, ALF*

# Intimita vo fotografii

Intimita je jednou zo základných tém, ktorej sa venuje mnoho začínajúcich alebo i profesionálnych fotografov. Experimenty a pokusy zobrazit' niečo osobné, môže byť na prvý pohľad jednoduché a banálne. Vydanie sa týmto smerom, má ale mnoho úskalí. Doba dnes vyžaduje, aby sme ponúkli niečo senzačné, nezvyklé a dychvyrážajúce. Chceme vidieť nové obrazy, chceme vstúpiť do neprebádaných vôd vizuálnych možností. Inovativnosť a pokrok nám nedá zastaviť sa. Intimita sa stala súčasťou verejného, hranice sa posunuli a rozdiely za zotrelí. Všetko už bolo vypovedané, odhalené a ukázané. Efekt údivu pomaly vyprcháva. No je tomu skutočne tak? Je tu ešte niečo, čo nás dokáže nadchnúť a vytvárať si nové a nové otázky?



1.



2.



3.

Verím tomu, že žiadna téma nebude nikdy vyčerpaná, dokiaľ budeme vedieť do nej vložiť svoju osobnú skúsenosť a interpretovať ju originálnym pohľadom napríklad aj fotografiou. Veď ako povedal Marcel Proust: „Ozajstná cesta nespočíva v hľadaní nových krajín, ale nachádzaní nového pohľadu.“

Fotografia nás sprevádza na každom kroku, v rôznych podobách reklamy sa nám snaží priblížiť, vkradnúť sa nám pod kožu ako dobre mienená pomoc so zlým pozadím. Chce v nás vytvoriť domnienku, že nám ponúka niečo blízke, vytvára si s nami vzťah cez rôzne asociácie. No skutočná intimita obrazu spočíva v niečom inom, v tajomnosti a vnútornom stotožnení. Za naoko jednoznačným obrazom sa skrýva niečo viac, niečo čo nemusí byť v prvom pláne vypovedané, no niekde vo vnútri seba cítime, že tomu rozumieme, vieme sa s výpoveďou fotografa stotožniť. Je to práca s našou emóciou.

Jedinečnosť fotografa spočíva v nachádzaní intimity. Nie len cez momenty, ktoré už samé o sebe intímnymi sú. Vhodným výberom dokáže aj z občajných vecí vytvoriť osobný príbeh, ktorý je čitateľný pre väčšinu bez zbytočných slov. Nejednen významný fotograf sa inšpiruje svojim vlastným životom, ponúka divákovi aspekty zo svojho súkromia. K tomuto potrebuje istú dávku nadhľadu, aby z pre neho bežných momentov vyplávali na povrch univerzálne hovoriace obrazy. Vystupuje z vlastného ja a ponúka nám ho. Tento smelý čin je podmienený pokorou fotografa a hlbším pochopením a prežívaním zobrazovaného.

Štúdiom histórie fotografie zistíme, že zobrazenie intimity má viacero druhov. Či je to už rodinná tematika, sexuálne a sociálne témy, osobná skúsenosť autora alebo zachytenie momentov v podobe amatérskej fotografie, v každej by sme našli originálne prístupy a významné mená. Predstaviteľkou, ktorá svojimi fotografiami dovolila spoločnosti nahliadnuť na prehliadané problémy vtedajšej doby je americká fotografka Nan Goldin. Násilie, drogová závislosť a sexualita sú oblasti, v ktorých má dokonale jasno, nebojí sa ukázať, čo ostatní chceli, aby ostalo skryté. Zachytenie problematiky gayov a transsexuálnej menšiny či fatálne dôsledky choroby AIDS, by jej neboli umožnené bez predchádzajúceho dôverného kontaktu s fotografovanými, s ktorými si po čase vytvorila priateľské puto. Sama nemala problém odhaliť aj vlastné nešťastné súkromie v podobe domáceho násilia.

Ešte explicitnejšie k téme rodiny a súkromia pristúpil britský fotograf Richard Billingham, známy svojou fotoknihou *Ray's A Laugh*, zobrazujúcou jeho otca alkoholika a obéznu matku v nie príliš lichotivých domácich scénach. Výsmech a zhnusenie sa v niektorých očiach mieša s nepochopením Billingovho zámeru, jeho snahou bolo ukázať odvrátenú stranu strojeného a ukážkového britského rodinného života.

Čistota a nevinnosť, ktorá na nás pozerá z fotografií Sally Mann, môže niekoho priviesť do rozpakov. Kontroverzné názory a obvinenia z pornografie, ktoré autorku neobišli, zapríčinila kniha *Immediate Family*. Je to výber 65tich čiernobielych fotografií, zachytávajúcich jej maloleté deti. Nahota, ktorá je prirodzenou súčasťou ľudskosti, dosiahla v jej publikácii magické čaro.

Text: Renata Lacková,  
2. ročník magisterského štúdia, ALF

Foto:

1. *A Laugh*, 1996 3. Sally Mann – *The Good Father*, 1990
2. Nan Goldin – *Bandkok*, 1992
3. Richard Billingham – zo série *Ray's*



## Slovák som

O rakúskej identite toho veľa neviem, až na to, že sa radi zatvárajú v pivniciach, udávajú sa navzájom, oblievajú sa krvou, chodia radi na bály, psov majú na vodítkach a sú veľmi sociálni. Ja som momentálne Slovák, tak sa podľa toho aj správam. Močím na verejnosti, podporujem korupciu, meškám so všetkým najmä s platbami a za prácu vôbec neplatím. Riadim sa heslom „keď dávajú, tak ber“, a veru beriem aj s duplou. Som strašne pohostinný, veď to by mi chýbalo, aby ma ešte ohovárali. Rád pomáham ľuďom, aj minule, keď tá teta odpadla a triasla sa na ulici, ja som jej chcel pomôcť, prisahám, ale tak radšej som sa tváril, že to nevidím, veď som tam nebol jediný, aj keď prvý. Horšie je to, keď počujem suseda, ako mláti ženu, to si musím dať štuple do uší. Aj tak sa dobre nevyspím. Tvrdo pracujem, čo som sa ja narobil týmito rukami, to si ja veru nedám vziať. Určite nie na nejakej dovolenke. Peniaze rozhadzovať. Nuž veru som ja riadny Slovák.

Na záver by som chcel uviesť úryvok z textu piesne, ktorú zložil môj kamarát, ktorý emigroval - volá sa Hadie Mesto a je o Bratislave.

Hadie mesto plné zloby.  
Kde sa iba závišť rodí.  
Hadie mesto ráno vstáva.  
So slnkom si prišla sama.  
Nechci zdochnúť v haďom meste.  
Tvoj život je na ústupe!



*Text: Ivan Kaley,  
4. ročník bakalárskeho štúdia, ALF*

*Foto: Ondrej Urban,  
1. ročník magisterskeho štúdia, ALF*

## Niečo o kvetoch

O kvetoch toho veľa neviem. Ale rozhodol som sa, že ich budem fotiť, pretože ma istým spôsobom fascinujú. Najprv som si vymyslel, že nebudem nič vymýšľať a budem iba fotiť kvety. A hotovo.

Tak som fotil. Lenže, po čase som sa v tom tak trochu stratil, nejako som prestal veriť, že to bude dobré, a že to bude stačiť. A ako som si na začiatku hovoril, že mi netreba žiaden koncept, a že mi stačí povedať kvety sú krásne, a preto ich fotím, tak teraz som rozmýšľal, že by to predsa len malo o niečom byť. Až ma to napadlo. Bude to o smútku.



*Text a foto: Ondrej Urban,  
1. ročník magisterského štúdia, ALF*









Foto: Ondrej Urban,  
1. ročník magisterského štúdia, ALF

# Jednohubky

Koncom októbra sa v petržalskom CC Centre uskutočnilo otvorenie menšej výstavy niekoľkých študentov nášho ateliéru pod názvom „Snacks“.

Myšlienka zrealizovať túto výstavu vznikla už začiatkom jari tohoto roku v Prahe. Výstava "Only The Good Ones: The Snapshot Aesthetic Revisited" galérie Rudolfínium, ktorá odprezentovala osobnú momentku ako inšpiráciu pre umeleckú fotografiu, študentov oslovila a inšpirovala k nápadu usporiadať výstavu založenú na podobnej myšlienke. Vďaka iniciatíve našej doktorandky Lenky Lukačovičovej sa výstava naozaj uskutočnila.

Celá atmosféra otvorenia výstavy sa tiahla v duchu akejsi rýchlej jednohubky. Na stoloch hneď pri vchode nás tematicky ako rýchle občerstvenie privítali sladké gumené cukríky, tradičné chrumky, arašidy či čipsy. Pri šatňovom pulte stáli opreté plastové fľašky plné červeného i bieleho vína, z kto-



1.



2.



3.



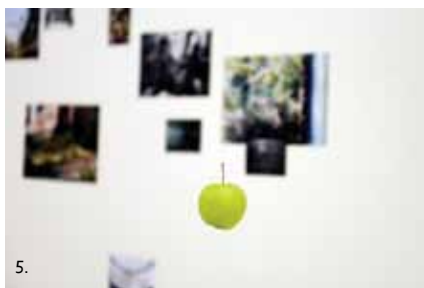
4.

rých ste si mohli svojvoľne doliať do pohára, ak vám už náhodou zostal v rukách prázdny. Fotografie, súladiac s celkovou atmosférou, tiež „zaváňali“ akousi poetikou spontánnosti a banálnosti. Najčastejšie sme sa na fotografiách mohli stretnúť s témou nájdeneho zátišia, s viac či menej premyslenými momentkami zo spoločných rodinných chvíľ či bujarého piatkového večera. Takéto rýchle odchytenie skutočnosti bez dôkladnejšieho uvažovania či premyslenia býva vo fotografii označované slovným spojením snapshot. Tento prístup istým spôsobom popiera a spochybňuje všeobecne platné kritériá a kvality fotografie, a vyvoláva tak otázky, ako k takýmto fotografiám vlastne pristupovať. Skúsila som teda k fotografiám pristúpiť pekne z blízka.

Ak by som tak neurobila, možno by sa mi podarilo prehliadnúť zvonka nenápadnú knižku Leontíny Berkovej. Pri jej prezeraní

nachádzame pestrofarebnú zbierku úsmevno – absurdných momentiek z prostredia dedinky Melčice, ktorej vzduch i obyvatelia sú autorke citeľne blízki. Svojou jemnou poetikou ma potešili niektoré snímky Jiřího Baláta či Jána Mýtneho. Nenásilne nútia človeka k tomu, aby sa pousmial nad nájdennými situačnými zátišiami, ktoré by si sám možno všimol, možno nevšimol, a možno v bežnom uponáhľanom dni ani všimnúť nestihol. Mäkkou a hrejivou svetelnou atmosférou ma oslovili momentky Alžbety Frajkovej, rozprávajúce o prehľadnuteľných chvíľach každodenného života. Naproti nim v akejsi opozícii stoja vizuálne priame, chvíľami čímsi mierne vulgárne fotografie Viktora Šešestáka, ktoré sú akýmsi nachádzaním náhodných súvislostí a spojitostí z jeho okolia. Podobným prístupom sa odprezentoval i Ondrej Urban, ktorého jemnocit pre moment sa ani v tomto prístupe nestratil. Jeho fotografie sú záznamom človeka v akejsi akcii a reakcii, sú hľadaním a rozprávaním krátkych príbehov jednej možno prebdenej, možno zabudutej noci (veru doteraz sa sama seba pýtam, či Oto vie o tom, že jeho obnažené pozadie bolo vystavené...). Cez triptych Renáty Lackovej, zložený z pohľadu na siluetu mužskej postavy, na chrby hôr a v (ne)poslednom rade opäť odhalené pozadie, som sa preniesla s humorom a brala som to ako odľahčené vyjadrenie jej názoru. Túto náhodnú líniu fotografií zadkov našťastie zachránili momentky detí nášho profesora Ľuba Stacha a jeho manželky Moniky, kde sa zaskveli už v omnoho milšom kontexte.

Okrem študentov sa výstavy zúčastnil aj náš asistent Marko Horban so svojou sériovou zbierkou dobových áut a sídliskových zákutí, doktorandka Lenka Lukačovičová s jej zvláštnymi a paradoxne pokojnými kompozíciami pouličných zátiší a naša doktorandka Monika Kováčová s doslova viacvrstvovými fotografiami jej osobnej každodennosti.



5.



6.

Na otázku, ako k tomuto druhu fotografie pristupovať, odpoveď stále nemám. Určite si však tieto fotografie zaslúžia príležitosť, aby nás čímsi malým možno potešili, možno rozosmiali, možno pobúrili, možno aby kúsok niečoho nového pre nás odkryli a práve tým nás z toho nášho každodenného nazerania na svet svojim nadhľadom oslobodili.

*Text: Laura Štrompachová,  
2. ročník magisterského štúdia, ALF*

*Foto:*

1. Marko Horban – z vernisáže, asistent ateliéru ALF
2. Monika a Ľubo Stacho – Ester
3. Ján Mýtny, 3. ročník bakalárskeho štúdia, ALF
4. Jiří Balát, 2. ročník magisterského štúdia, ALF
5. Monika Kováčová, z vernisáže, 3. ročník dokt. štúdia, ALF
6. Viktor Šelesták, 4. ročník bakalárskeho štúdia, ALF

## Dve krajiny

Obraz Slovenska 19. storočia x súčasnosť

Výstava DVE KRAJINY - Obraz Slovenska 19. storočia x súčasnosť, ktorá sa konala od 3. júla do 19. októbra 2014 v Slovenskej národnej galérii v Esterházyho paláci na 2. a 3. poschodí, sa zaoberala tematikou krajiny v koncepcii Martina Čiča a Kataríny Bajcurovej. Kurátori výrazne využili možnosti zapožičania diel zo zbierok 35 galérií, múzeí, inštitúcií i od súkromných majiteľov. Výstava bola rozdelená do jedenástich sekcií v jednotlivých miestnostiach podľa meniacich sa žánrov krajiny v 19. storočí (napr. témy putovania po krajine, mestá v krajine, hrady, dunajské pohľady, krajina regiónov, Tatry či vplyvy modernizácie na krajinu). V rámci výstavy sme mali možnosť vidieť v jednom priestore zoskupenie krajinárskej maľby, grafiky a fotografie 19. storočia spolu s intervenciami súčasného umenia.

Z patriotizmu musím spomenúť, že medzi vystavujúcich súčasníkov patria aj absolventi ateliéru Laboratórium fotografie ako napríklad: Ján Kekeli, Boris Németh a Ján Viazanička.

Princíp komentovania a intervencie krajiny 19. storočia súčasnou krajinárskou tvorbou sa mi zdal len povrchový a začlenenie súčasných diel do spomínaných konkrétnych jedenástich sekcií len formálne. Očakával by som skôr spojitost' v estetických východiskách. Dojem z výstavy tak pôsobil ako dve samostatné výstavy, jedna zaoberajúca sa krajinou 19. storočia a druhá predstavujúca súčasnú krajinársku tvorbu.

V snahe zaplniť dve poschodia SNG, kurátori hojne využili možnosti výpožičky diel zo zbierok galérie. Vo viacerých sekciách ale boli priestory preplnené veľmi podobnými až duplicitnými obrazmi, v tomto by sa mi hodil prísnejší kurátorský výber.

Na výstave boli k pozretiu viaceré obrazy od krajinárskych majstrov ako je Medňanský. Tým výstava získala na atraktivnosti a spolu s možnosťou vidieť, ako vyzerala naša krajina v minulosti, mohla osloviť širšiu verejnosť.

Napriek spomenutým výhradám výstavu hodnotím ako mierne nadpriemernú. Myslím si ale, že tematika krajiny by sa dala spracovať viac transhistoricky a s väčším dôrazom na vývoj princípov vnímania estetiky na našom území a sledovaní rôznych estetických tendencií. Zoradenie



prezentovaných diel na princípe členenia žánrov krajinárskej tvorby 19. storočia a v kontraste so súčasnou krajinárskou tvorbou ma ako návštevníka neuspokojil.

Stretnol som sa tiež s názorom a následne som si uvedomil určitú podobnosť - spojitost' obrazov súčasnosti s 19. storočím a to v stave akéhosi prechodného obdobia. Žijeme dobu, ktorá čelí veľkým zmenám, ktorej podobu do budúcnosti odhadujeme nieisto a preto hľadáme paralely v minulosti. Avšak myslím si, že tento pohľad je pre laika málo čitateľný.

*Text: Ján Mýtny,  
3. ročník bakalárskeho štúdia, ALF*

*Foto: Ján Viazanička, absolvent ALF  
Premeny Slovenska. Od Tatier k Dunaju,  
Važec, 2013*



## Tvořivá dílna v Novej Huti v Rumunsku

etnoložky z Univerzity Konstantina Filozofa v Nitře.

Pro většinu z nás to byla „cesta do neznáma“ a naše fotografické začátky byly poměrně krušné. Většina obyvatel měla vůči nám předsudky. Vzpomínali nám, že před pár lety tu byli nějací „novináři“ říkejme jim slušně „lovci senzací“, kteří z místních lidí udělali zastaralé burany. Těžko se nám pak přesvědčovalo, že my jsme nepřijeli pro bulvární senzace, nýbrž pro pravdivý a poctivý dokument jejich těžkého a přitom krásného života. Ale postupem času se ledy prolamovaly. Velmi k tomu přispěl i pan farář a starosta v jedné osobě Augustin Albert. Otec Augustin je prototypem skvělého komunálního politika, kterému skutečně jde o to, aby se lidé ve vesnici měli dobře. Ví, že to zní jako klišé a možná i jako kýč. Zbudované kilometry nových silnic, kompletně zrekonstruovaná fara, vybudované studny, slovenská škola (i přes úbytek dětí) však jasně dokazují, že se o žádné klišé nejedná.

Zajímavostí bylo, že lidé i přes nedůvěru k nám (vy jste ti zlí novináři) nás zastavili na ulici a vyptávali se, odkud jsme, co děláme a pak nás pozvali domů. Jakoby tu stále platilo „host do domu, Bůh do domu“ a pohostinnost byla výše než nedůvěra. Samotná návštěva pak probíhala asi takto:

„Dobrý den, můžu dál?“  
 „Dobrý, můžete ale len keď si vypijete.“



Tenhle vtip znáte? Jede Čech fotit Slováky do Rumunska...

Takhle nějak by mohla začínat jedna z mnohých historek nad půllitrem kdesi v zahulené hospodě s velkou televizí. Ovšem začíná tak historika úplně jiná. Historika o tom, jak se skupina studentů a profesorů vydala na cestu. Historika o tom, jak jsme chtěli zachytit mizející Slovenskou menšinu v Rumunské župě Bihor ve vesnici Nová Huta. Nasednutí do auta byla však jen pomyslná špička ledovce.



Na počátku celého projektu stál Martin Kleibl, který spolupracuje na cyklu „Nehaňte ľud môj“ pro Tv Sme. V rámci tohoto cyklu zavítal i do Rumunska, kde existuje čistě Slovenská vesnice. Hned věděl, že je třeba tento unikát zachytit. Pak už zbývalo „jen“ všechno zorganizovat. „Jenom“ vypsát granty, „jenom“ zajistit ubytování „jenom“ vymyslet program, „jenom“ dát dohromady všechny účastníky „jenom“ tam přijet a „jenom“ to zachytit. Jednoduchý, ne? Však na tom není nic těžkého. Nebo snad je?

Aby bylo naše svědectví komplexnější a šlo více do hloubky, přizvali jsme ke spolupráci i kolegy z katedry Vizuální komunikace a také



Dále se vzpomínky halí do pálenkové mlhy zapomnění. Vynořují se jen výjevy, jak domácí nosí na stůl nejrůznější (pro někoho možná chudobné, ale určitě) domácí a hlavně poctivé pokrmy, o kterých od Polreicha (a jemu podobných) neuslyšíte. A tak se během našeho pobytu stalo několik zázraků. Slepí sice nezačali vidět, ale někteří zapísašlí vegetariáni začali jíst maso. („V Bratislavě maso nejím, ale tady to jejich domácí a poctivý to si dám“).

Celá naše expedice byla vlastně střetem dvou naprosto odlišných světů. Asi nejlépe to vystihuje historka, kdy se kdosi ze studentů ptal, kam chodí místní nakupovat mléko. Jsme bohužel městské bytosti, které jsou zvyklé, že brambory rostou v regále v Tesco a stejně tak i mléko. To, že u každého stavení byla ohrada, v ní kráva a místní tedy chodí „nakupovat“ mléko sem, mnohým jaksi nedošlo.

A co že jsme to tam vlastně celý týden dělali? Zpočátku jsme objevovali. Krajinu, okolí, vesnice, hospody, lidi. Večery jsme věnovali debatám, konzultacím a také nutnému utužování kolektivu. Postupem času jsme se osamostatňovali a docházeli jsme do domů za nově nalezenými přáteli. Hovořili jsme o jejich životě o radostech i starostech. Všechno si zaznamenávali, fotografovali. Sem tam jsme pomohli a přiložili ruku k dílu. Aby to neznělo idealizovaně – stále jsme se sem tam potýkali s nedůvěrou, že jsme bulvární novináři.

Vzniklo i několik nedorozumnění. Jsem však přesvědčen, že se vše nakonec vysvětlilo a že jsme za ten týden udělali víc užitku, než škody. Důkazem mého přesvědčení je i reakce pana faráře Alberta na vernisáži. Zaradoval se, že jsme dokázali podat věrné svědectví o životě na Novej Huti. Všechny pochvalné recenze a kritiky jsou fajn, ale toto bylo významnější z nejvyšších.

Návrat. Zpět do města, zpět do každodenní, všední reality. Většinu podobných návratů z workshopů odnesu těžkým kulturním šokem. Z krásné malebné romantické a čisté krajiny zpět do civilizace Bratislavy. Víím, že se teď možná pohybuju na velmi tenké hraně kýčovitěho idealizování a zjednodušování. Také ale víím, že přesně takové pocity jsem zažíval a nejspíš jsem nebyl jediný. Až po tomto návratu jsem si všiml všech billboardů, bannerů a vizuálního smogu. A co krom tohoto kulturního šoku jsem si z týdne kdesi v Rumunsku odnesl? Spoustu krásných zážitků, zjištění, že stále žijí poctiví a rovní lidé a že ještě existuje krajina, kde bez práce nejsou koláče.

Na závěr bych chtěl vyslovit jedno přání (krom těch Vánočních o nový mobil, tablet, tamagochi atd.) doufám, že se podaří zorganizovat a uskutečnit výstavu i v místě naší expedice tedy v Rumunské Nové Huti.



Text a foto: Jirí Balát,  
2. ročník magisterského štúdia, ALF

Som študentkou Fakulty umení na Technickej univerzite v Košiciach. Počas svojho štúdia som sa rozhodla rozšíriť svoje znalosti a nadobudnúť nové cez študijný výmenný pobyt na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave.



Vybrala som si ateliér Laboratórium fotografie (ALF:), ktorý funguje pod vedením profesora Ľuba Stacha, lebo som chcela získať nový pohľad na fotografiu ako takú a priblížiť sa k dokumentárnej fotografii. Keďže v Košiciach študujem odbor nové médiá, fotografiu vnímam ako prostriedok, ktorý umožňuje vyjadriť sa prostredníctvom vizualizácií – fotografickým obrazom. Samotná dokumentárna fotografia predstavuje nástroj hlbokej výpovede k danej problematike, čo mi poskytuje novú perspektívu a zároveň aj výzvu študovať tento fotografický žáner v ALF-e. Aj napriek rozdielnosti môjho odboru v Košiciach, teda nových médií pod vedením Michala Murina, kde sa zaoberáme rozvíjaním konceptuálneho umenia, happeningu, performance a podobne, VŠVU mi poskytuje výber voliteľných predmetov v rôznych škálach. Umožňuje mi študovať nielen zamerania samotnej fotografie, čo sa týka ateliéru, ale aj predmety môjho odboru

v Košiciach, čo ma dosť potešilo. Na Vysokej škole výtvarných umení sa kladie očividne väčší dôraz na konzultácie v ateliéroch, ktoré sa uskutočňujú v pravidelnejších časových intervaloch, čo mi vyhovuje najmä s ohľadom na riešenie zadaných projektov. Vďaka konzultáciám sa vyhýbam prípadným chybám, a zároveň získavam nadhľad, resp. nazeranie na svoju prácu z inej perspektívy. Na druhej strane vnímam tendenciu k rozširovaniu znalostí na vernisážach a podobných kultúrnych akciách ako v Bratislave, tak i v Košiciach. Moje pôsobenie na Vysokej škole výtvarných umení je stále plné očakávaní, čo sa týka samotnej školy i štúdia fotografie. Doteraz však najďalej vnímam rozdiely medzi ateliérmi. Som vďačná páňovi prof. Ľubovi

Stachovi, že ma prijal do ateliéru a ponúkol mi tieto vymoženosti. Myslím si, že školy v oblasti výtvarných umení na Slovensku by mali spolupracovať navzájom a ponúknuť študentom nahliadnuť do iných sfér a zákutí školských prostredí nielen zahraničných, ale aj na domácich školách, kde sa môžu niečo nové priučiť... Každopádne, každá škola sa rozvíja trochu inými odvetvami a myslím, že tak ako má Fakulta umení v Košiciach čo ponúknuť, má aj Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave.

*Text: Soňa Zemanová,  
3. ročník Ateliér nových médií, Fakulta umení,  
TU Košice*

## som v Prahe.

cesta tu trvala asi 8 a pol hodiny vlakom z Prešova a stálo to 44 EUR, celý lístok.

ale teraz už jazdia aj tie žlté vlaky, a to vychádza o dosť lacnejšie.

bývam dosť blízko školy, tak chodím stále domov si niečo navariť na obed a tak.

chodievam aj na kresbu a pán Kalab mi stále na konci pri hodnotení povie, že na fotografa to je dobre.

teraz som bol v Bratislave a doniesol som tu zopár 50 slov.

*Text a foto: Ondrej Urban,  
1. ročník magisterského štúdia, ALF*



## Ahoj VŠVU!

Polsko je trochu iné ako Slovensko. Ľudia sa na Vás usmievajú a ustavične sa snažia komunikovať. Aj keď ste sa stretli po prvýkrát, hoci len na autobusovej zastávke.

Som na Erasme v Łódži. Celý semester tu majú posunutý o pár týždňov neskôr, a zároveň je aj o pár týždňov dlhší ako u nás v Bratislave. Akademia Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego má za sebou už takmer 100 ročnú históriu. Dnes má 4 katedry.

Fotografia ako samostatný študijný odbor je na tejto škole otvorený prvý rok. Áno, tiež som si to pomyslela, keď som sa o tom dozvedela. KATASTROFA! Čo tu budem ďalšie 4 mesiace robiť... snáď len nie opäť svietiť kocku...

O pár týždňov neskôr sedím vo Photostudiu s prof. fotografie Marekom Domańskim. Zábavný chlapík, ktorý má niečo pred 50tkou. Blázon do kníh o histórii, čajov, športu a úple sa vyžíva vo všetkom komicky uletenom. Prisahám, že vždy, keď sa pozrie von oknom z ateliéru nájde niečo, z čoho sa ideme popukať od smiechu.

Prednávkou som ukazovala profesorom v škole fotografie zopár slovenských fotografov a medzi nimi aj mojich spolužiakov. Ozývalo sa len samé zajebište a zajekurvabište. V skratke a preklade: Úžasné a skvelé! Dámi a páni, šanowné panstwo, zajtra vás znova odprezentujem. Tento krát pre celú školu v 3D kine. Poliaci totiž kochajú slovenskú fotografiu. Držte nám palce :)

*Text a foto: Leontína Berková,  
3. ročník bakalárskeho štúdia, ALF*

## Pár viet o APARTE

Jednou zo začiatkových úvah o tom, čo začať robiť, bolo začať vydávať nízko nákladové fotografické publikácie študentov, ktorých tvorba nás zaujala. Týmto sme chceli tiež osloviť študentov grafického dizajnu, ktorí by mohli publikácie zaujímavým spôsobom editovať, a tak mať možnosť rozšíriť svoju aktivitu už počas svojho štúdia.

Prvé publikácie sme zalamovali sami, čím sme si neboli istí. Stačilo sa však ísť pozrieť na prieskum a osloviť kompetentných. Prvý zin, na ktorom sme spolupracovali s grafickým dizajnérom bola Záhrada Dominiky Jackuliakovej. Oslovili sme Magdalénu Schéryovú, ktorá s nami už dlhodobo spolupracuje na viacerých publikáciách (napr. Ipškvrk, Strangely Familiar).

Popri tom na dizajne s nami tiež spolupracoval Ondro Urban, a to konkrétne na snap shotovej publikácii študentov katedry fotografie. Fotograficky nám Ondrej prispel barytovými kontaktmi do limitovanej série Contact Sheets, ktorá bola v podstate vystuženou obálkou s autor-skými veľkoformátovými kontaktmi.

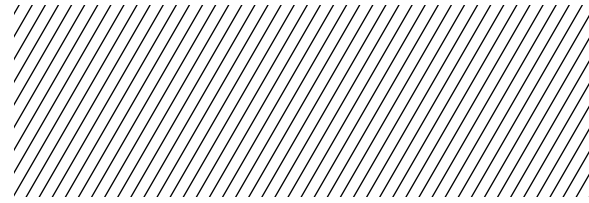
Publikácie nie sú limitované čisto na fotografiu, potvrdzujeme to napríklad básnickým debutom Laca Machoviča Ipškvrk, ktorý bol ilustrovaný fotografiami Petra Sita.

Skutočná výzva však prišla od trojice Matej Gavula, Milan Tittel a Miroslav Csolle, narábajúcich s videom. V tejto situácii s názvom Pobrežie Voloviny sme mali k dispozícii iba statické obrazy ich video tvorby. Tie doslova rozhýbal na papieri Dávid Kalata, čím simuloval reálne video. Tým sa Pobrežie Voloviny radí k najosobitejším publikáciám vďaka zásahu grafického dizajnéra. K vzniku publikácie bol usporiadaný oficiálny krst v Berlínke s live performance Miroslava Csolleho počas Bratislavského Art Festivalu (BLAF). Za to, že sme mali možnosť spolupracovať s menovanými umelcami, patrí veľká vďaka kurátorky Lucii Gavulovej. Rozhodli sme sa, že postupne budeme uverejňovať podobné presahové udalosti alebo situácie, čo budú rôzne umelecké intervencie a výstupy väčšinou vo verejnom priestore. Tie sa budeme snažiť papierovou alebo video formou archivovať a šíriť ďalej.

APART tiež momentálne spravuje projekt 50 slov, ktorý začali ako prví realizovať študenti Ateliéru Fotografie Filipa Vanča - ktorý nám v podstate projekt po pár rokoch absencie venoval do opatery s morálnou podporou. Bol to prvý projekt, na ktorý sme sa museli naučiť prvýkrát napísať grant, urobiť správnu propagáciu, kontaktovať mediálnych partnerov, v prvom rade Bratislavský mesiac fotografie, reklamné spoločnosti atď. Prekvapivo nám ľudia začali posilať fotografie z rôznych kútov sveta v takom množstve, že je skoro vždy pomer zahraničných a domácich fotografov pol na pol. K projektu patrí výstava v MHD počas bratislavského mesiaca fotografie a katalóg v podobe novin, ktorý je prítomný vo všetkých galériách Mesiaca fotografie.

So všetkými publikáciami sa snažíme cestovať do sveta, ak na to máme prostriedky, a tak prezentovať slovenskú tvorbu.

*Text: Andrej Žabkay,  
4. ročník bakalárskeho štúdia, ALF*





## Pridaj ruku

Dňa 27. novembra 1989 v čase od 12. do 14. hod. sa uskutočnil happening PRIDAJTE RUKU v podchode na Mierovom námestí v Bratislave autorov Ľuba Stacha a Petra Rónaia. Táto akcia vo svojom viacvýznamovom posolstve symbolizovala okrem iného jednotu aj potrebu „tlačiť“ a „vydržať“, aby výsledné dielo bolo kvalitné.



Dňa 7. novembra 2014 sa v čase od 18. do 20.30 hod. uskutočnila reinterpretácia Lenky Lukačovičovej tohto happeningu z Novembra 89 na nádvorí Pisztoryho paláca v Bratislave (Štefánikova 25). Súčasťou akcie, ktorá bola súčasťou OFF festivalu bolo aj skenovanie rúk v priestoroch paláca.

Viac info: [www.pridajruku.tumblr.com](http://www.pridajruku.tumblr.com)





Foto: Alžbeta Frajková,  
Soňa Zemanová, Peter Čintalan

## Enditoriál

Katedra fotografie už od samého začiatku svojej existencie bola odhodlaná komunikovať s výtvarným svetom a to nielen prostredníctvom média fotografie ale aj s pomocou médií, ktoré sme označili ako pohyblivý obraz, audiovizuálne dielo, či videoart.

Už z prvých pokusov, ktorým výrazne pomohlo aj získanie anológovej strižne zo zahraničného grantu v roku 1992, bolo cítiť širokospektrálne naladenie snahy študentov o uchopenie tohoto pohyblivého média. Svoj priestor malo v rannom období jednak ready made video, záznamy z performatívnych aktivít, ale aj vizuálnych prác s hudobnou stopou popkultúry. Spomeňme tu aspoň niektorých študentov, ktorí sa intenzívne venovali videu. Bol to Pavol Rovenský, Tibor Rozstas, ako technik v tomto období pomohol škole aj Miro Pokorný. V neskoršom období, po prepuknutí digitálnej revolúcie a všeobecnej prístupnosti. Katedra zaznamenala aj niekoľko diplomových prác, ktoré boli výhradne postavené na audiovizuálnom základe a naďalej sa snažila podporovať študentov v prekračovaní hraníc klasického fotografického prístupu. Z nášho ateliéru to boli napríklad Jana Kirschnerová alebo Braňo Vincze. Pohyblivý obraz alebo video umenie sa objavuje na katedre v generačných vlnách, ktoré prinášajú a vyplavia nádejných autorov, žiaľ len nepatrná časť týchto autorov sa venuje tomuto médiu aj naďalej.

Pred rokmi Ľubo Stacho inicioval v ateliéri myšlienku, že každá tvorivá dielňa by mala mať aj svoj audiovizuálny výstup. Často krát takýto materiál dorozpráva a odhalí atmosféru dielne v podobe dokumentačných fotovideí alebo samotných prác študentov. Takto vznikli videodokumentácie prác z dielní: Slovensko 1-2 /Juraj Dudáš/, Berlín /Marko Horban + Boris Németh/, Pocta MM Liptovská Teplička /Juraj Dudáš/, Tajuplná krajina /Marko Horban + Monika Kováčová/, Identita KE /Marko Horban/, Bihor /Monika Kováčová/. Nakoľko sú často krát zadania postavené aj na princípoch videa, je publikovanie takýchto výstupov prirodzené. Práve na tomto mieste a čase začína vznikať publikačná činnosť, ktorej sa možno zatiaľ nevenuje dostatočná pozornosť. Ateliér LABORATÓRIUM fotografie už má na konte niekoľko nízkonákladových audiovizuálnych DVD publikácií, ktoré používa na archívne a prezentačné účely. A prečo aj nie?



*Text: Marko Horban,  
asistent ateliéru ALF, VŠVU Bratislava*

DVD authoring BA/BB spracoval autor článku

Siet mladých a nadsených umelcov sa stáva významnou platformou, ktorá ovplyvňuje (slovenskú) národnú periferiu a čo je podstatnejšie, stavajú sa dôležitými pre male komunity z iných disciplín ako poľnohospodárstvo, architektúra alebo ekológia. Posilňujeme tento kľúčový vzťah medzi miestami, ktoré sú zvyčajne mimo oficiálneho rozpočtu, umelckej komunity a zvyšku sveta.

PERIFÉRNÉ CENTRA plánujú dosiahnuť tak-  
to úroveň medzi-periférnej výmeny prostredníctvom založeniakunstsdortu, alebo kultúrnej dediny, ktorá prachuje inovatívnymi spôsobmi s globálnymi problémami najvhodnejšie spracovávanými lokálne. Preto sa ich mikro-rezidencia zameraná na varenie snaží o vytvorenie kuchárskej knihy, ktorá využíva miestne ingrediencie, aby si uctila a podelila sa o tradičné recepty, obohatila umelcov a miestne prostredie. Uzko spolupracujú s miestnou samosprávou, aby podporili edukatívne iniciatívy a aktivity pre mladých. Landescape, Revisited využíva krajinu ako plátno, nabádajúc k užkennu spojeniu s prirodom pričom rozvíja turistické atrakcie v regióne. Tie-to a iné projekty ponúkajú priamy, efektívny spôsob možnostiou účasti, ktorý je zároveň zábavný, spôsob vyjadrovania sa k spoločným obavám o zachovanie prirady, výroby a distribúcie zdravých potravín, zachovania a zverňadovania tradicnej estetiky. Je to zároveň spôsob podpory kultúrnej výchovy, ako aj miestnej ekonomiky. A je to symbiotický proces: ako umelci kolujú medzi dedinami aby sa vzdelávali a odovzdávali vedomosti, tak sa organizácia zväčšuje a prispôbuje, prijíma nové výzvy a postoje. Tak ako umelcká terapia a mestské záhrady, aj kunstsdort verí v užitočnosť umenia, ktoré zanecha dedinu trošku svetlejšiu (či zelenšiu) ako vy-stedok svojho pôsobenia. Potenciál, ktorý to predstavuje na pozadí problémov, ktoré som spomenula je obrovský. PERIFÉRNÉ CENTRA protirečia nadradeným vzťahom jadro-periféria vďaka originálnej štruktúre, ktorá objasňuje mocenské rozdiely medzi jadrom a periferiou. Hovorí mladým ľudom vo vidieckych komunitách, že sú rovnocennými členmi globálnej kultúry a sú v neustálom stave smerovania nahor. Ich dedinské aktivity sú relevantné blízko aj ďaleko a najsilnejší sú samotní umelci: zijuče, dynamické príklady odhodlania predstavovať si a realizovať iný svet. Oslavovať schopnosť byť priamo z blízkeho prameňa alebo hľadat inšpiráciu v osamelých po obednej prechádzke a komunikácii s bohom a prirodou je najlepšou odpoveďou k nadvláde takeho spôsobu života, ktorému dominujú médiá a konzum.

Andreja Poliak a Igora Babliaka, ktorí spájajú pôvod PERIFÉRNÝCH CENTIER s vidieckym dedičstvom Slovenska a pol storocím slovenského hnutia Land Art-u a Akcionizmu, ženie laska ku krajine. Tým, že svetu hovoria, že ich život je cool je tou najväčšou

Ako poctu, ktorú môzu vyjadriť k svojmu pôvodu. Ako umelci znovu objavujú privilegia, radosti a ducha vidieka, pôsobia ako katalyzátor, ktorý umožňuje aby boli periférne miesta schopné prijímať tvorivé fungovanie. Počas mojich troch výzdohov s PERIFÉRNÝMI CENTRAMI som zazila prechádzky po prirode spolu s dedinskou zápravou, medzinárodný divadelný festival a výstavu v galérii. Keď mojichos-titelia nežiadali o granty, alebo nereňovovali stary dom, kde umiestnia kunstsdort, zbierali drobné plody alebo chodili na prechádzky s Piskotom, energickým šteniatkom, ktoré si ich nedávno adoptovalo. Zbierali sklenné poháre na jesenné zaváranie a plávali projekty pre miestnu komunitu ako súťaž v robení strašiakov a vybavenie pre cyklistov idúcich okolo. Ich prítomnosť bola jasná v ich pohľadniciach, ktoré boli na predaj v maličkom dedinskom obchodíku, v malbách na zástavkách, v ich účasti na aktivitách pri miestnych oslavách Dňa Detí a v priateľských pozdravoch od starostu a ostatných významných osobností dediny, ktorých stretávali. Ako kalifornská hipsterka som sledovala ako si slovenski dedovia užívajú slnka popri okopávaní záhradiek v plavkách – to oni boli prví. A mne sa to zdalo byť dost v pohode.

Zivot v Dúbravici sa kľania rytmom dňa a ročného obdobia: zberom sena pred úsvitom alebo zaháňaním oviec pred súmrakom, kľaním dreva na zimnu a štepením ovocných stromov počas teplejších mesiacov. Tak ako umenie, ktoré chcú PERIFÉRNÉ CENTRA vytvárat, si tieto projekty vidieckeho života vyžadujú spoločnú snahu alebo súdnu spoločnosť. Či považujeme take to úlohy za banálne a ne zisky. Či považujeme take to úlohy za banálne a hlúpe, alebo zrelé na kultúrny, epistemologický alebo filozofický pohľad, o tom hovorí náš prístup.

PERIFÉRNÉ CENTRA nám pripomínajú to, čo z nás robí ľudí. Súčasť kolektívu nemožno byť vyjadrená značkou alebo postovými smerovými číslom. Vo svete, ktorého výsadou je urbanita ako zdroj kultúry je ľahké zabudnúť, že etymológia kultúry súvisí s kultiváciou; našou premenou z nomádov na usadené existencie udržiavané v trojici jedinec-komunita-vonkajšie prostredie. Takýto život si vyžadoval ekologický (holistický) a udržateľný (trvalý) prístup. Po mnohých neúspešných útočkoch sme tu znova. Súčasna chvíľa ponúka možnosť spojiť múdrosť minulosti s inovatívnymi našimi a budúcimi generáciami.

Jordanna Matlon  
Preklad: Michal Očenáš



# Life in Dübravica

Keď som sa prvý krát bavila s Carlosom Carmonom o PERIFÉRNÝCH CENTRÁCH, všimla som si súvis medzi jeho účasťou na tejto iniciatíve a postojmi intelektuála pochádzajúceho z Pobrežia Slonoviny, ktorým som robila rozhovor pre moju dizertačnú prácu. Pri popisovaní nevyhod, s ktorými sa intelektuáli z tejto periférie stretávajú, zdoraznil nedostatok vzájomných výmenných projektov a odbornosti medzi perifériami. Takže kým francúzsky historik, odborník na Mali alebo Indonéziu môže byť úplne bezný, zriedkakedy sa stretne povedzme s ekonomom z Mali, špecializujúcim sa na juhovýchodnú Áziu. Tento pán si predstavoval to, čo Carlos realizoval: príležitosť obísť centrum tak, že periféria sa stala zdrojom a destináciou pre vedomosť, tvorbu a kreatívnu angažovanosť. Prvý rezidenčný umelc PERIFÉRNÝCH CENTIER a kurátor výstavy-Landscape, Revisited, Carlos, mi vysvetlil, že do jeho praktík ako umelca z Mexika patri odhodlanie ucíť sa o nových perifériách miestach a vymieňať si skúsenosti s miestnymi umelcami. Kým Dübravica na Slovensku je vzdialená od môjho rušného rezidenčného mesta Abidjan v Pobreží Slonoviny, zakladanie týchto periférií ako kultúrnych uzlov pod vlastnou správou vyjadruje bezný zápas s neoliberalnou kolonizáciou a boj o hegemóniu.

Moja práca odbornícky na post-kolonialny urbanizmus skúma dva mimoriadne naliehavé problémy. Prvý problém je zakorenený v dnešnej ére neoliberalnej globalizácie: bezprecedentné migrácie, ktoré spôsobujú rýchlu urbanizáciu a vytrácanie sa vidieckeho života. Medzi často nepriaznivé dôsledky takejto migrácie patri strata miestnych vedomostí, kultúry a sociálnej kohézie, ako aj rozštiepenie devastácie životného prostredia. Druhý problém má dlhú históriu v popisovaní fungovania moci v kapitalizme dvadsiateho storočia: hegemónii, čiže nadvláde. Hegemónia je moc reálna zovnaná prostredníctvom kultúrnej dominancie a zákonomosti ideológie. Marxista zo Sardínie, Antonio Gramsci (1891-1937) použil tento termín, aby definoval mocenskú vzťahy medzi talianskym severom a juhom. Odborníci odvtedy ten- to koncept rozšiahli aplikujú na miesta, ktoré medzi sebou nerovnomerne súvisia ako jadro a periféria, často v koloniálnom kontexte. Gramsci tvrdil, že kontrola vzniká ako boj s hegemóniou, ako „vojna postavenia“, aby dobyla srdca a mysle. Intelektuáli z jadra kolonizovali perifériu svojimi my- šlienkami a spôsobom života.



Tvrdiť som, že dnes sú problémy jadra a periférie kritické vzhľadom na naše pochopenie sa- mych seba a náš vzťah ku komunitě a k planéte. Trv- dím, že neoliberalny kapitalizmus funguje centrálne prostredníctvom exklúzie, na rozdiel od pôvodného prejavu kapitalizmu, ktorý pracoval na základe vy- korisťovania. Otázky identity a tvrdenia o spolu- patríčnosti ovplyvňujú dôstojnosť ľudí a určujú ich prístup k zdrojom. Jadro: mestské centrá, ktoré sa tradične objavujú vo vysoko-industrializovaných, bohatých národoch, sú hlavnými producentmi popu- lárnej kultúry, ktorá sa navonok šíri prostredníctvom masmédií. Obhajujú konzumný spôsob života, ktorý stotožňuje byť a mať, alebo ešte presnejšie, byť vi- dený mať. V skratke, participovanie na tomto svete voľného trhu kapitalizmu vytvára slobodu konzumu, ktorá naopak diktuje iné slobody. A či je to to, čím jazdíme alebo palivom, ktoré používame, čo jeme, hľadáme alebo ako si upravujeme hľadbu, ktorú sťahujeme alebo ako si upravujeme vlny, jadro domínuje našim rozhodnutiam o tom čo chceme alebo potrebujeme. Tento vzorec zanecháva malo miest na to, aby sme ostali v perifériách miestach, a zároveň plne patrii do sveta populárnej kultúry. Kým globalizácia znamená zmenšovanie času a priestoru, mnoho vidieckych mladých mužov a žien pociťuje veľkú pripať medzi svetom tu a tam, pričom sa boja, že život prezitý na dedine bude nesúvislý, nedôležitý a anonyzny.

PERIFÉRNE CENTRA dávajú umenie do umenie- kominuta-vonkajšie prostredie, kto- ra v posledných rokoch získala na sile ako globálne hnutie, a tak sa vyjadrujú k spomínaným problémom. V tomto pohľade nie je umelkyňa zodpovedná len za svoju vlastnú prácu, zmenila sa na aktivistku pono- renú do politiky miesta. Zakladateľka vysvetľujú:

# Ochutnávka V.

Spojenie slova „ochutnávka“ a pismena „V“ v názve výstavy má naznačiť, že ide o **degustáciu vlna**, na ktorej je celé umelcké dielo založené. Samotné umelcké dielo pozostáva z happeningu - klasickej degustácie vlna. Dielo zároveň pomerne priamociaro reaguje na fungovanie vernisáží a podobných udalostí, na elitárstvo v umení.

Prečo ľudia chodia **na vernisáž**? Vernisáž je slávnostným otvorením výstavy, ktoré býva spravidla spojené s nejakým umelckým programom a občerstvením. Ľudia si za týchto okolností vypočujú úvodný prejav. Potom sa s radosťou pustia do debaty so známymi a do už spomínaného občerstvenia... Samotná výstava a umenie tak upadá do úzadia. Preto by teda samotné degustovanie vlna nemohlo byť umením?

„Ochutnávka V“ pozostáva z **krátkeho eventu**, klasickej ochutnávky vlna – hodnotenia vlna sprístupneného pre širokú verejnosť. Ide o apropráciu, privlastnenie si udalosti - degustácie vlna ako umelckej činnosti. Prostredníctvom zinscenovanej udalosti sa rekonštruje skutočná, žiava ochutnávka v reálnom čase a priestore a v priamej interakcii s návštevníkmi. Samotný happening vnímate ako možnosť na diskusiu, akúkoľvek improvizáciu a neočakávaný vstup s voľným priebehom. Je na samotnom návštevníkovi ako ohodnotiť toto nepredvídateľné dielo vymykajúce sa všetkým konvenciam galérií.

Výstava je **kritikou elitárstva v umení**, zároveň je zrkadlom spoločnosti zameranej na plytké hodnoty. Celá akcia prebieha ako keby išlo len o samotnú degustáciu vlna - degustátori i **návštevníci** sa stali **súčasťou diela** tým, že ochutnali z rôznych druhov vlna. Zameranie sa práve na laickú degustáciu, pri ktorej bolo určite najočakávanejším zo zmyslových atribútov práve **chut vlna**. Úplný laik, na rozdiel od skúsenejšieho degustátora, dokáže v tom okamihu len stroho konštatovať „chutí mi“ alebo „nechutí mi“.

Po skončení akcie zostal záznam, ktorý prostredníctvom prof-jekcie dokumentuje priebeh **happeningu**, aby aj návštevník, ktorý prišiel na výstavu neskôr, mohol pochopiť o čo tu išlo. Všetko, čo bolo súčasťou happeningu malo zostať na svojom mieste tak, ako to tam návštevníci - degustátori zanechali, ale usilovne upratovávajú Nitrianskej galérie sa postarali o opak

);

Autori: Lukáš Marejka a Štefan Oliš  
Kurátor: Matus Chrast

Viac na [www.trakt.sk](http://www.trakt.sk) a [www.nitrianskagaleria.sk](http://www.nitrianskagaleria.sk)





Workshop sa konal od 1. – 7. októbra 2014, účasť bola povinná pre všetkých študentov prvého a druhého ročníka, vyššie ročníky mali možnosť zapojiť sa dobrovoľne.

Otvorenie prebehlo večer 1. októbra v Centre nezávislej kultúry – Záhrada, ktorého sa zúčastnili aj pedagógovia spolu s vedúcim katedry Doc. Miroslavom Niczom. Krátkou prezentáciou sa predstavilo CNK – Záhrada a taktiež bola Doc. Michalom Murinom, ArtD. predstavená novým študentom aj samotná Katedra IDM.

Následne prebehlo rozdelenie všetkých študentov do niekoľkých skupín, v ktorých počas workshopu pracovali, či už jednotlivovo alebo mohli využiť možnosť spolupráce medzi sebou. Zadalí sa nosné témy, na ktoré museli všetci, hlavne prváci, vytvoriť prácu. Prvá téma mala rovnomený názov ako samotný podtitul workshopu: „Spoznaj mesto v ktorom študuješ / mesto Banská Bystrica“, kedy sa jednalo hlavne o využitie urbánneho priestoru mesta, rôznych zaujímavých lokalít a priestorov, jeho „symbo-lov“, druhou témou bola „Recykliácia“, či už fyzická alebo psy- chická a samozrejme bola aj možnosť voľby vlastnej témy.

Zásadný rozdiel medzi toho ročným workshopom a tými predod- štými bola doposiaľ prvá skutočná vernisáž študentských prác, ktoré počas neho vznikli, prístupná širokej verejnosti. Tá sa uskutočnila na záver workshopu 7. októbra vo večerných hodinách v zaujímavých priestoroch bývalého kina Hviezda, dnešnom klu-be URBAN SPOT. Nechýbalo dobre jedlo a víno, dokonca nás milo prekvapila aj početná návštevnosť. Študenti v krátkosti, pár vetami predstavili svoje práce a po úspešnej vernisáži a chutnom občerstvení nasledovala afterparty, ktorou sme workshop symbo-licky ukončili.

Okrem iného však študenti počas ostatných dní workshopu navštívili rôzne zaujímavé miesta Bystriče, ako napr. už spomínanú ne CNK – Záhrada, kde sme sa každý večer spoločne stretli aj s pedagógmi a predstavili im svoje nápady, diskutovali o tom ako na nich pracujeme, kam ich posúvame, taktiež sme jeden takyto večer prenehali čisto študentom prvého ročníka a ich prezenta- ciam svojich doterajších prác. Ďalej sme absolvovali návštevu Stre- doslovenskej galérie, Múzea Slovenského národného povstania a Dúbravice, v ktorej sídli organizácia Periférne Centra.

Na záver môžem už len skonštatovať, že sme týmto workshopom úspešne zavŕšili štart do ďalšieho školského roka, dostatočne kre- atívne motivovaní, s novými poznatkami a skúsenosťami. Jeho samotná organizácia je pre funkčnosť katedry veľmi dôležitá, už len z hľadiska budovania akýchsi umelckej komunity, prirôznené- ho zázemia pre ľudí s podobnými záujmami, v ktorej sa môžu jednoducho pohybovať, rozširovať si obzory a vzájomne sa obo- hacovať. Pomaly sa z toho stáva samozrejmosť, možno až tradícia a ako sa predsa hovorí, tradície treba cítiť a zachovávať, najmä pre budúce generácie.

Lucia Devečková



# študuješ





# Spoznaj mesto v ktorom



Jednou z predností Akadémie Umeni, konkrétne Katedry in-  
termédií a digitálnych médií je usporadúvanie a organizácia  
workshopov staršími študentmi, hlavne 2. ročníka, pre novo-  
príjatyých prvákov. Tieto workshopy nesú samozrejme aj tvorí-  
vy, pracovný charakter, no hlavne sa jedná o akýsi „teambuild-  
ding“, teda o vybudovanie kolektívu, či už medzi samotnými  
prvákami alebo medzi prvákmi a študentmi vyšších ročníkov.  
Odbúranie ostychu potom pomáha zlepšiť medzilitudské vzta-  
hy jednotlivých študentov a prispieva tak k prijímnej pria-  
telskej atmosfére, ktorá, nebudeme si klamať, je pre tvorbu  
a kreativitu dôležitá. Aj z psychologického hľadiska sa pra-  
cuje prijímnejšie, nazvime to v domáckom a kamarátskom  
prostredí, než pod tlakom nevráziivých pohľadov.

Prvácke workshopy sa na našej škole konajú už nejednu pia-  
tok a výnimkou mu nebol ani tento rok, kedy sme sa zamerali  
práve na mesto Banská Bystrica. Hlavnou témou workshopu  
bolo zoznámenie sa s týmto mestom, s mestom, v ktorom sa  
nasledujúce 4 – 6 rokov budú zatiaľ právať, ale aj ostatní stu-  
denti pohybovať. Inšpirovala nás idea vytvorenia prijateľného  
umelckého zázemia a určitej in fraštruktúry mesta, v ktorej  
by mohli študenti našej školy participovať s inými umelcký-  
mi organizáciami / skupinami pôsobiacimi v Bystrici.

Vyber práve Bystrice so môže javiť ako „obohraná pesnič-  
ka“, naopak, jednálo sa o vôbec prvý workshop, konajúci  
sa priamo v meste, v ktorom sídli škola. Po minulé roky sa  
chodievalo vyhľadane mimo Banskej Bystrice, či už do iných  
slovenských miest alebo do prirrodných lokalít. Týmto sme  
však prijali určitú výzvu, pozreli sa na Bystricu z iného uhľa  
pohľadu a snažili sa vytiahnuť jej umelckého ducha do po-  
vedomia študentov.





tom už vytvárajú zisk pre výstavbu ďalšieho obydlia v billboardarde. V roku 2014 bol tento projekt prezentovaný v printových a webových médiách, v denníkoch aj odborných časopisoch venovaných dizajnu v tridsiatich krajinách po celom svete (<http://www.projectregory.com/sk/press>).

Aktykoľvek ateliér na umeleckej škole sa apróri hodnotí podľa zážitku diváka počas hodnotenia semestralných prác v preskume. Ateliér DM však na rozsiahle inštalácie a prácu s priestorom ako takým nemá takmer žiadne priestorové kapacity. Aj preto diverzifikujeme našu expanziu mimo trojrozmerného prostredia. Mám na mysli projekty pre web, žive prezentácie od akcií alebo mappingu až po zvukové performancie a pod. Studentské práce prezentujeme s mnohými oceneniami aj na medzinárodných festivaloch krátkych filmov, prehliadkach videoartu a experimentálneho filmu, ktoré z veľkej časti zabezpečuje Mgr. Jan Adamove, ArtD. a doktorand Mgr. Art. Lukáš Matejka. Mnoho študentských projektov bolo prezentovaných na výstavách ako KEBABAB v Žiline, Digital Media v Bratislave alebo naposledy na výstave absolventov ateliéru DM v novootvorenom priestore pre umenie a kultúru Koniarň v Trebišove. Zoznam siedmich desiatok výstav, festivalov, video-projekcií a workshopov, na ktorých boli prezentované študentské práce ateliéru DM, nájdete v katalógu vydávanému koncom roka 2014 k **15. výročiu založenia** Katedry intermédií a digitálnych médií, kde získate rozsiahle informácie o ateliéri Digitálne médiá.

Byť vedúcim ateliéru neznámena byť dôsledne školiteľom všetkých študentských prác v preskume. Po slaní vedúceho počítať aj v **kréovaní študentov**, ako svojich budúcich kolegov. Preto vo veľkej miere dávam priestor na pedagogické aktivity svojim doktorandom, ktorí navyše pedagogicky pôsobia, hlavne v prvom ročníku, aj na študentov v iných ateliéroch. Otáranie možnosti pre asistentov je samozrejmom súčasťou a prenechanie zodpovednosti za nimi konzultované práce má veľký pozitívny význam. Práve s prácou mojich dvoch kolegov, asistenta Jana Adamove a doktoranda Lukáša Matejku sa účastníci workshopu v Kremnici mali možnosť bližšie zoznámiť podobne, ako sa mali možnosť zoznámiť študenti z Banskej Bystrice so študentmi a pedagógmi z ateliéru Laboratorium fotografie na VŠVU v Bratislave. Vďaka dlhoročnej komunikácii a spolupráci s prof. Lubom Stachom sa mali možnosť v Kremnici takto stretnúť dva ateliéry dvoch vysokých umeleckých škôl a verím, že sa naplnil náš zámer spoločného strenutia.

Doc. MgrA. Michal Murin, ArtD.





Keď hovoriť o vydávaní publikácií, pripomeniem, že v roku 2011 som v spolupráci s vydavateľstvom Dive buki v Košiciach spustil prípravu štyroch monografií (Archív I-IV), v ktorých žijem a tvorbe Milana Adamčiaka. Tieto publikácie sú súčasťou edukatívneho podporného programu podobného ako niektoré časopisecké editorské výstupy. Konceptne som spolupripravil číslo časopisu ENTER 16 venované mediálnemu umeniu v slovensko – českom kontexte a ENTER 14 – 15 venovaný mediálnemu umeniu v japonsku. Pre časopis PROFILE som pripravil monometrické číslo venované umeniu nových médií na Slovensku (Profil 3/2012 a 4/2012) alebo politickému a aktivistickému umeniu (Profil 3/2013). Všetky tieto výstupy sú „skriptami“ pre poslucháčov ateliéru a dotýajú iné informácie **toky pre študentov.**

Nemenej dôležitým prvkom rozširovaných edukatívnych možností ponúka dokumentačný a informačný databázový projekt **IDM.NET.DATA** ([www.idm.aku.sk](http://www.idm.aku.sk)), ktorý sme pripravili spoločne s Michalom Simonfym. Stránky sú najväčšou databázou študentských prác v oblasti výtvarného umenia na Slovensku a spĺňajú informačné požiadavky, ale majú aj významné didaktické poslanie o umení nových médií, intermedii a digitálnych médií smerom k stredným umelckým školám, hlavne pre uchádzačov o vyššie štúdium nielen v ateliéri DM, ale aj v podobných ateliéroch na Slovensku. Na stránkach je k dnešnému dňu už viac ako 1350 študentských prác celej Katedry intermedii a digitálnych médií na Fakulte výtvarných umení v Banskej Bystrici. V databáze sa nachádzajú študentské práce aj bývalých absolventov, ktorí vošli neskôr do povedomia na umelckej scéne. Spomeňme absolventa magisterského štúdia v ateliéri Digitálne médiá Tomáša Ratu, držiteľa ceny Oskara Čepana za rok 2011. Arnold Kojnok po úspešnom snímku Muzikológ tvorca o Milanovi Adamčiakovi pripravuje portrét Otisa Lauberta. S fotografiami Tomáša Benedikoviča sa stretávame dlhé roky na stránkach denníka SME. Mnoho študentov po absolvovaní bakalárskeho štúdia v ateliéri DM odchádza do iných ateliérov na katedre, na iné katedry v rámci fakulty, ale aj na iné vysoké umelcké školy, dokonca aj mimo Slovenska. Aj tento fakt chápeme ako ocenenie práce pedagogického tímu ateliéru. Naopak do ateliéru prijímame aj absolventov iných škôl, prevažne z Fakulty umení (FU) v Košiciach a to hlavne na III. stupeň štúdia. V súčasnosti je takým interným doktorandom Mgr. Art Juraj Sasák. V minulosti to boli Boris Vaitovič a Richard Kitta, ktorí aktuálne pracujú ako odborní asistenti v ateliéri Nove médiá na Fakulte umení Technickej univerzity v Košiciach.

V poslednej dobe najmedializovanejším projektom bola magisterská práca Michala Poláčka (Project Gregory), v ktorej vytvoril koncept - architektonickú štúdiu na vybudovanie obydlí pre sociálne slabších spoluobčanov a bezdomovcov v útrobách veľkých billboardov. Vďaka reklamám na nich sa náklady na výstavbu prístrešku vrátia už do dvoch rokov a po-



# Kontexty ateliéru Digitálne médiá

Atelier Digitálne médiá (ďalej len DM) je postavený na základoch pôvodného Ateliéru audiovizuálnej tvorby, ktorý na Fakulte výtvarných umení v Banskej Bystrici pôsobil od roku 1997. Postupný preod ateliéru som začal realizovať od svojho nástupu do vedenia ateliéru v roku 2005 a táto zmena na koncepcie vyvrcholila jeho premenovaním v roku 2008 na **atelier Digitálne médiá**. V ateliéri DM má svoje miesto aj odborný asistent Mgr. Jan Adamovec, ArtD., ktorý sa venuje prevážne experimentálnemu filmu a videartu (pozri ďalej). Integrovanou súčasťou práce v ateliéri je aj predmet Externý workshop, ktorý vytvára predpoklady pre integráciu študentov do kultúrneho a umelckého diania v exteriore mimoakademickým prostredím. Pedagogickú prax v ateliéri DM mali aj interní doktorandi Mgr. Art. Juraj Valica, ArtD., Mgr. Art. Richard Kittka, ArtD. a v súčasnosti je to Mgr. Art. Juraj Sasák a Mgr. Art. Lukáš Matejka. V rámci externého doktorandského štúdia pôsobili v ateliéri DM aj Mgr. Art. Boris Vajtovič, ArtD., Ing. Peter Machajdík a Mgr. Art. Monika Stacho, ArtD. K definovaniu ateliérového prostredia pedagogicky prispeli svojimi workshopmi externý doktorand Guy Van Bella z Belgicka. Zasadný pedagogický vplyv mal tiež mnou organizovaný celofakultný festival VAF(ex) Video – Audio – Fest v rokoch 2004 – 2007, po ktorom nasledoval festival DigIVA(ex) v rokoch 2008 – 2011. Tento festival pripravil desiatky živých akcií, performancií, workshopov, prednášok, vrátane rozsiahlej výstavy Digital Media v Dome umenia v Bratislave (2009). Za osemročné obdobie tohto festivalu bolo celkovo pripravených a v edícii DigIVA(ex) Press aj vydaných 15 titulov DVD a jedna knižná publikácia, ktoré slúžia ako dobový materiál, ale svojou aktuálnosťou aj ako študijný materiál edukatívneho charakteru na podporu ateliéru Digitálne médiá. Knižná publikácia Od analógového k digitálnemu... Nové pohľady na novomédiá v audiovizuálnom veku sa stala významným príspevkom k téme soundartu - zvuku v umení a zaradila sa medzi významné publikácie o nových médiách vydaných na Slovensku s presahom do Čiech.







Ďalším dôležitým aspektom podujatia bola **rôznorodosť**, ktorá zasýtila audiovizualný hľad. Takmer každý večer sa uskutočňovali prezentácie. Okrem študentských prác to bola aj výborná (niekoľkohodinová) prednáška Michala Murína, rovnako retrospektívny rez tvorbou Ľuba Stacha, a za nemenej vzácne povážujem nahliadnutie do tvorby Marka Horbana.

Navyše bonus v podobe návštevy Milana Adamčiaka, alebo stretnutie so Svätoplukom Mikytom, ktorý stručne vyrozprával príbeh priestoru BANSKEJ ST A NICE (okrem múdreho hovoreného slova všetkých osviežil aj výbornou kávou). Čiastočne komický, napriek tomu erudovaný, výklad o histórii Kremnice zabezpečil za sedem eur zdaniivo „konvenčný dôchodca“. S odstupom mi zapadá do **magie mesta**, až sa obávam či ten starší pán nebol len imaginárnou postavou, ktorá sa po rozličení s nami vyparila.

Workshop ukončila večná projekcia vytvorených diel, ktorých výženu úroveň účastníci potvrdzovali potleskom. Nezanebateľný mi mantinelmi stretnutia boli dve **spoločné večere**, na úvod a záver. Ritual, ktorý zosil dohromady niekoľko dní, ale predovšetkým niekoľko nových vzťahov, významných výčch obohatil.

Dakujem pán Stacho.

Mgr. Ján Adamove, ArtD.



# So strachom za Stachom

Jedna z mojich najväčšich traum detstva sa vzťahuje k po-  
bytu v **pionierskom tábore**. Skory budiček prostredníctvom  
ampliónového rozhlasu (z ktorého hrala protivná skupina Bo-  
ney M nepočúvateľný hit Rivers of Babylon), ešte pripití vy-  
chovávatelia nás vysmiali vyháňali na z môjho pohľadu (po-  
hľadu sedemročného) gigantické letisko/ihriško, pričom som  
vedel, že po tzv. rozcvičke nás nečaka nič veselšie, raňajky,  
odporná náterka Pionier, a kyslý čaj. Pravdepodobne odve-  
dy mám zakoreneny odpor k akýmkoľvek formám disciplíny,  
či disciplinovanosti, prirodzene sa vo mne vzbudzuje vzdor  
k takýmto prejavom autority/moci. Ono kolektívne, osobitne  
tímurovske, ma desí, nedôverujem mu, zavaňa mi skorej sla-  
bostou ako silou. Ani na školských výletoch som v autobuse  
nespieval.

Z toho vyplýva, že aj workshopová „tímovitosť“, riadiaca  
sa často **naplánovaným programom** (súčasťou ktorého sú i  
zadania, realizácia, výstupy...), vo mne vzbudzuje skôr obavy  
ako nadšenie. (Vzťahuje sa to aj k benevolentnejším podo-  
bám, kde je spoločným programom iba spoločné opíjanie sa.)

So **strachom** som išiel aj na workshop do Kremnice. Navyše  
ma zvierala úzkosť zo stretnutia s iniciátorom akcie Ľubomi-  
rom Stachom, ktorého som osobne nepoznal (vedel som len, že  
je jednou z najvýznamnejších osobností našej fotografie). Pri-  
dajme ešte komplex „zástupcu“ banskobystrickej školy, ktorá  
je v tieni bratislavskej. Utešoval som sa, že tam budú aj „naši“  
(traja študenti, plus jeden doktorand), ale nakoniec som zistil,  
že sa bojím aj ich. Že ani ich vlastne nepoznám. (Ono stuhnúťe  
sa prejavilo už tým, že som počas cesty zabudol odbočiť na  
Martin, a potom takmer zabúdlil v Zlari nad Hronom.)

Dopadlo to naopak. Tvorivá dielňa v Kremnici bola fajn,  
v prvom rade **priateľská**. Napriek prítomnosti rytmu istých  
pravidiel nikto nikoho nenaháňal / nekontroloval. Pán Stacho  
dokázal vytvoriť neviditeľným „otcovstvom“ opuncovanú  
kvalitu atmosféry. Táto jeho latentná starostlivosť mala am-  
bivalentnú povahu. Na jednej strane upokojovala, pomáhala  
vytvárať nové vzťahy, láskavo nabadala na odvalu k otvore-  
nosti, autenticite, ale i vzájomnému respektu. Na druhej strane  
vzbudzovala u jednotlivých účastníkov akcie autozodpoved-  
nosť za vytvorenie (nevítaného / neindikatívne pripomínala, že  
nie sme iba na výlete). Aj pre spomínané faktory sa uskutočnil  
malý zážrak, väčšina študentov sa po zadani tým na ich reali-  
záciu nedočkavo tesila.



# Boj / Job

Minútová videováha, boj o prezítie uvidený s odstupom. „Vážno“, porazené vtípom, ironickou pointou. Pri-  
čom happy end je čiastočne relativizovaný, obracia pozornosť na úvod - existenciálny zápas. Video vzniklo  
ako „bočný tok“ popri jednotlivých zadaniach, na ktorých pracovali študenti.

Mgr. Ján Adamove, ArtD.

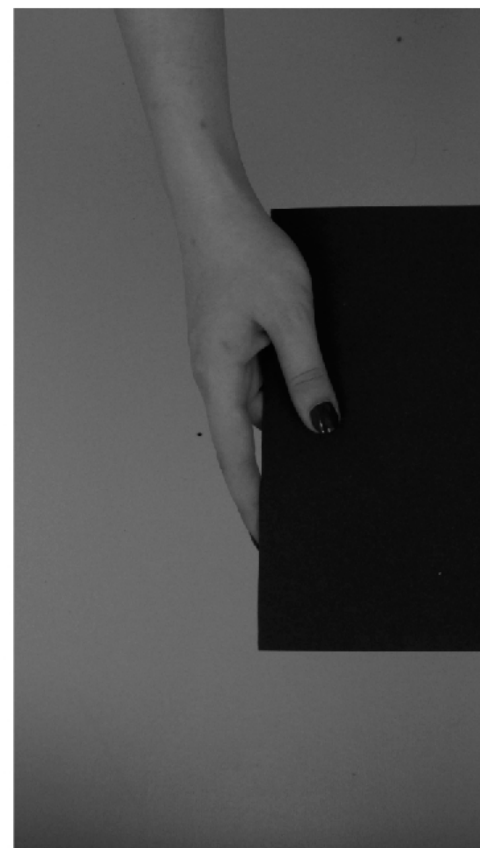
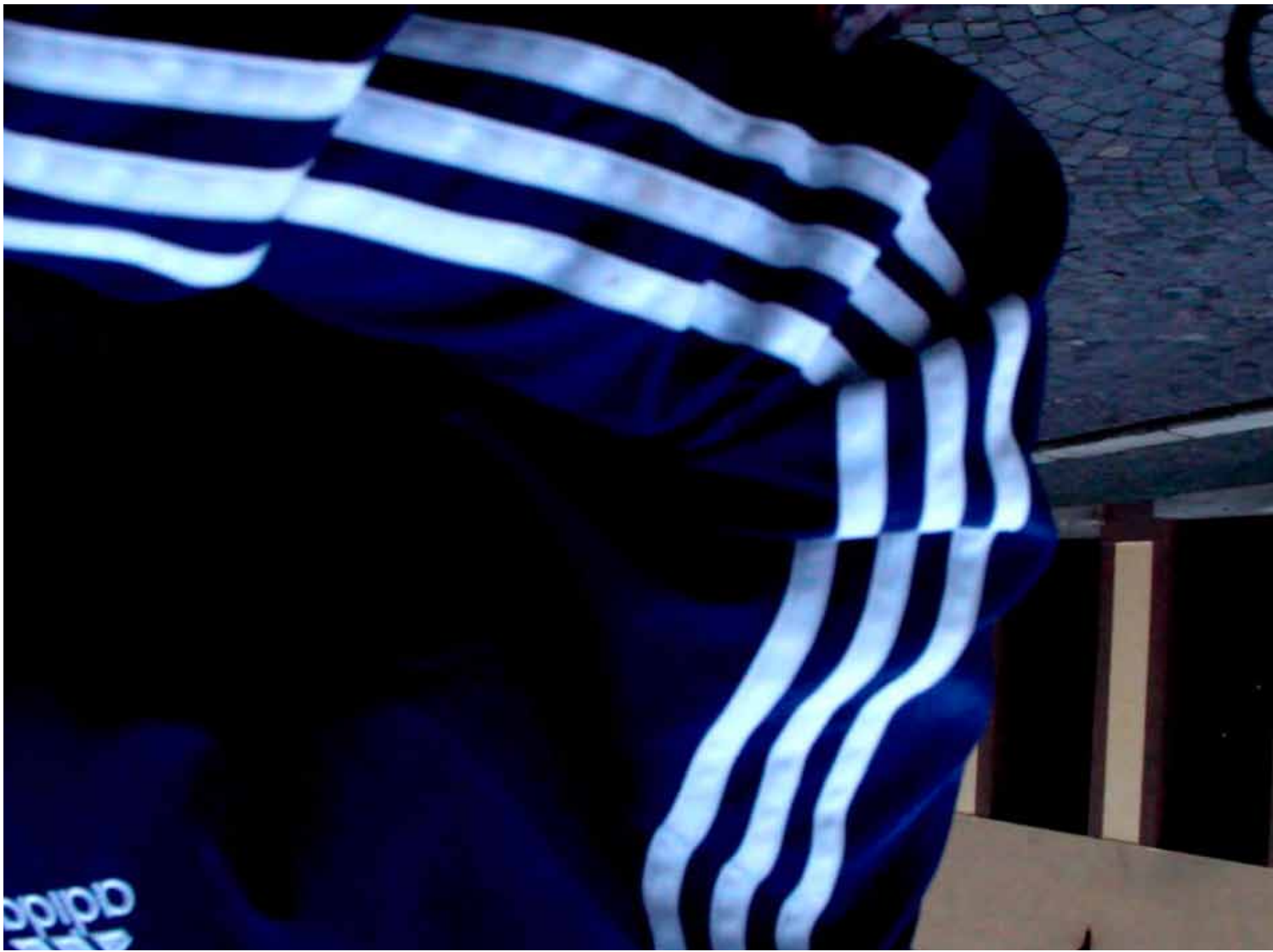


Mgr. art. Lukáš Matejka

Krátky videoart vznikol na Tvorivej dielni VŠVU - Katedry fotografie v Kremnici (september 2014). Ide o voľnú interpretáciu tradičnej **Iudovej piesne** v podaní malej zubrienky.

# Tancuj tancuj





Video vzniklo ako výstupná práca workshopu v Kremnici, kedy som vyhľadala **náhodných** ľudí, ktorí mi poskytli **rozhovor** a podělili sa so mnou o zaujímavú a netradičnú prírodu alebo príbeh z ich života. Tento rozhovor som si tajne nahrala a jeho zvukovú stopu som následne importovala do výsledného videa. Obráz je doplnený zábermi dievčat, ktoré dany príbeh v určitých momentoch z pamäti preozprávala. Zaznieva tu aj pôvodná nahrávka a strieda sa tak rozprávanie priamo zainteresovanej osoby do deja samotného príbehu a nahodného dievčat, ktoré len **mechanicky opakuje** určité jeho pasáže ako repliku.

# Pamät'

Pri tejto práci som intuitívne a z vlastnej potreby natočila sériu fotografií, z ktorých som následne vytvorila triptych. Dielo reflektuje moje vnútorné, psychické rozpoloženie, potrebu vyspovedať sa, zdôveriť sa nejakým spôsobom okoliu o veciach priam až intímneho charakteru, ktoré som v danej dobe riešila a pociťovala, ktoré ma prenasledovali a ktorých som sa nedokázala zbaviť. Napríklad tejto silnej potrebe hovoriť o svojich problémoch, som nemožná nájsť tie správne slová a zachytiť ich tak do verbálnej podoby, tým pádom vlastne nič nebolo vypovedané, aj keď sa to tak môže na prvý pohľad javiť.

# Spoved'



# Mimikry

Slovo mimikry by v nás mohlo evokovať splynutie s prostredím, no v mojej práci sa snažím, provokatívne, zámerne vystúpiť z prostredia. Inšpiroval ma priestor **starej otvorenej plavárne** v Kremnici, ktorá sa roky nepoužíva a chátra. Sym-boliku bahna a špiny ktoré sa rokmi akumulovali v bazéne prenášam na seba samého a vyjadrujem tým ťarchu vlastnej existencie, ktorá nie vždy naplnia predstavu spoločenského zadenfňovaného ideálu. Od zatiarku vidia prevláda napätá atmosféra, ktorí dokresľuje zvučnosť, spočiatku ticho, neskor zvučnosť a gradácia chorálovej hudby. Po niekoľkých statických záberoch pokojnej hladiny vody, harmóniu tejto situácie rozbiže náhle vlny, ktoré postavy s **gestom** zdvihnutých rúk, ktoré priamo reflektuje ocistenie, spasenie, akúsi formu **znovuzrodenia**.

Druhou prácou na tému Mimikry sú **Jabĺčka**.

# Intervencia

Toto dielo vzniklo úplne spontánne počas 'ničnej' robenia, prechádzania sa Kremnicou, kedy som si na jednej trávnej ploche na námestí všimol holly kus zeminy, z ktorej očividne musel ktosi suro-vo odstrániť rastlinu. Bol to zjavný dôkaz prejavu ľudskej bezcitnosti, ktorá je bohuziaľ medzi nami stále prítomná. Prejav nečty a pocit nadradenosti človeka nad všetkým ostatným, i keď len v takej-to malej, nenápadnej podobe, podľa niektorých možno nepodstatnej. Mojim **zásahom** (znovu vy-sadením rastliny) navraciam chýbajúci kus **zelene** a tým vytváram rovnováhu poškodenej mestskej oblasti.

# Kuchári

Fotozáznam z akcie: vníkanie do rôznych **ku-chýn v meste**. Maskovanie sa / prevetľovanie sa **do role** kuchára. Rovnaky odev a gestikulácia.

Richard Bolčo









# Pamät'

Počas workshopu v Kremnici sme mali možnosť osobne sa stretnúť s **Milanom Adamčiakom**, priamo u neho doma v Banskej Belej. Musím priznať, že ma toto stretnutie, ako aj jeho charakter a osobnosť do určitej miery ovplyvnili, dokonca až na toľko, že som sa pri svojej tvorbe inšpirovala priamo ním samotným. V krátkom videu je zachytená pieseň „**Naco pôjdem domov**“, ktorú nám počas spomínanej návštevy zaspieval. Na začiatku akoby Milan Adamčiak pieseň predspevuje, ktorú následne po ňom preberám, no ukončenie, respektíve symbolickú bodku alebo dalo by sa povedať; posledné slovo, opäť prenechávam Adamčiakovi. Vo videu tak vzniká prepojenie medzi ním a mnou, prostredníctvom melódie, spevu, ku ktorým mám osobný vzťah ja, ako aj on. Jednolitve zábery sú situované v rôznych verejných priestoroch Kremnice, ktoré som počas workshopu navštívila.

# Mimikry

V projekte sa zaoberám spirituálnou, a duchovnou podstatou človeka. Zobrazujem seba v metaforickom prostredí kostola, ktorý môže byť chápaný priamociaro, taktiež ale môže predstavovať symbol božstva, či stelesnenie samotnej kresťanskej viery. Video má centrálnu kompozíciu, reflektujúcu prítomnosť a formálnu, ktorá sa dá nájsť práve v u nás tak rozšírenom a „populárnom“ kresťanstve. **Modlitba**, ako prihováranie sa Bohu, symbolizuje snahu priblížiť sa mu, snahu spojiť sa s ním, vykúpiť sa tým z hriechu a ocistiť sa od pozemského. Táto snaha je vyjadrená veľmi obrázne a reprezentuje strohé a mylné chápanie „božskej“ podstaty väčšiny bezných ľudí. Čím je podľa nich modlitba úpenlivejšia, tým viac sú bližšie k Božstvu a tým viac majú život **duchovný význam**, neuvedomujú si však, že v tomto práve podstatá vôbec netkvie. Vo videu je táto predstava vyobrazená miznutím hl. akčérky, „veriacej“, pričom paradoxne nikdy nezmišne úplne, čo odkazuje na hólý fakt, že prílišnou neúprimnou snahou, pretvárkou a silením sa nedá dosiahnuť spojenie s bohom, tzv. osvietenie, naopak kúúcom by mala byť úprimnosť a otvorenosť, najmä voči sebe samému. V závere sa akčérka vzdáva a v tom momente, ako sa prestane umelo snažiť, sa jej prirodzene podarí nájsť to, o čo sa toľko snažila a symbolicky zmizne už naozaj, čím je vyjadrené dosiahnutie duchovnej a naplnešie spirituálnej podstaty života. Video doplná zvuková nahrávka svätej omše.

Lucia Devečková







